

Kaliteli ve verimli sağlık hizmeti sunumunda "F Klavye" gerçeği

Aytül Nurdan Yavuz Yılmaz

Anadolu Üniversitesi'nde iktisat lisansını tamamladıktan sonra (1993) İstanbul Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimi aldı. Uzun yıllar özel sektörde yöneticilikte bulundu. Farklı üniversitelerde ders verdi. Eylül 2011 tarihinden beri Acibadem Üniversitesi'nde Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Program Danışmanı ve öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Gülfer Bektaş

İÜ Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'ndan mezun olduktan sonra (1988) hastane ve sağlık kuruluşları yönetimi yüksek lisans ve doktora programlarını tamamladı. MÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde 2003 - 2011 yılları arasında öğretim üyeliği yaptı. Sağlık Bakanlığı Ebelik-Hemşirelik Danışma Kurulu Üyeliği ile Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı "Sağlık Hizmetlerinde Etkinlik" Özel İhtisas Komisyonu Üyeliği'nde bulundu. Halen Acibadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Sağlık Yönetimi Bölüm Başkanlığı yapmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Hakan Özveri

İstanbul Atatürk Fen Lisesi'nden mezun oldu. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ndeki lisans eğitiminin ardından (1991) üroloji uzmanlığını tamamladı. Halen Acibadem Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir. Aynı zamanda Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik bölümünde program başkanıdır.

Doç. Dr. Arzu İrban

İÜ. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi İngilizce Tıp Bölümü'nden mezun olduktan sonra (1996) anestezi ve reanimasyon uzmanlığını tamamladı. Marmara Üniversitesi Nörolojik Bilimler Enstitüsü'nde Anestezi ve Reanimasyon Klinik sorumlusu olarak çalıştı. Ocak 2010'da Anestezi Doçenti olduktan sonra Mart 2011'de Avrupa Anestezi ve Yoğun Bakım Boardu (DESA)'nu aldı. Nisan 2011'de Sağlık Bakanlığı'ndan Algoloji Uzmanlığını aldı. 30'u SCI dergilerde yayınlanmış nörolojik ve ağrı üzerine olmak üzere 50'den fazla makalesi bulunmaktadır. Halen, Acibadem Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmakta ve 14 SCI dergide hakemlik yapmaktadır.

Günümüzdeki rekabet ortamında gelişime ve değişime ayak uydurmak, sektörde kalıcı olarak, sürdürülebilir büyümeyi devam ettirmek ve lider olabilmek için bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeyi ve değişimi takip etmek yeterli değildir. Yaşadığımız bilgi çağında, gelişmiş teknolojileri ve bunlara uygun kurulmuş sistemleri, bilgi ve becerisiyle kullanacak olan nitelikli insan kaynağı en önemli faktördür. İşletmelerden, donanımlı yöneticiler ve çalışanlar olmadan yeterli verim alınmaz. Teknolojik gelişmeler onları kullanabilecek donanıma sahip eleman

ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bilgi çağında; bilginin hızlı, eksiksiz, doğru olarak elde edilmesi ve işlenmesi, sentezlenmesi nitelikli elemanlar sayesinde gerçekleşir. Gelişmiş toplumlar, yatırımda öncelik sırasını insanın gelişimine vermişlerdir. Geleceğe dönük bilginin işlenmesi açısından bu yatırım çok önemlidir.

Sağlıklı olmak, toplumda yaşayan tüm bireylerin vazgeçilmez hakkıdır. Hastanelerde sağlık hizmetlerinin aksaması hasta memnuniyetini yakından ilgilendirmektedir.⁽¹⁾ Toplumların, gelir ve yaşam düzeylerinin yükseltilmesi sağlıklı bireylerin varlığı ile mümkündür.⁽²⁾

Sağlıklı insanlardan oluşan toplumlarda kişilerin etkinliği ve verimliliği de artmaktadır. Günümüz işletmelerinde önemli başarı ölçütlerinden biri verimliliktir.⁽³⁾ Verimlilik, işletmenin üretim sürecinde girdiler oluşturarak (işgücü, sermaye, malzeme, takım, enerji, bilgi vb.) kaynakların etkin bir biçimde kullanımı ile hedeflenen çıktıyı sağlama durumudur.⁽⁴⁾ Sağlık hizmeti veren kurumlar; kaliteyi ve verimliliği artırmak, maliyetleri düşürmek, yönetsel açıdan denetim, planlama ve üretim ihtiyaçlarını belirlemek adına bilgisayar tabanlı bilgi sistemlerine yönelmektedirler. Modern bilgi ve iletişim teknolojileri, sağlık hizmetlerinin niteliğini, etkinliğini ve verimliliğini büyük ölçüde

artırabilmekte, bu hizmetleri standartlaştırmış, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir biçimde vermeyi sağlayabilmektedirler.⁽⁵⁾

Tıp bilişimi hastaların bakımlarının ve tedavilerinin belirlenmesi, seçilmesi ve geliştirilmesini ve bilginin oluşturulması, biçimlendirilmesi, paylaşılması ve uygulanmasını, rasyonel biçimde inceleyen disiplindir. Tıp bilişimi, sağlık kurumlarının oluşturulması ve işletilmelerinin organizasyonunu da inceleyen ve yönlendiren bir disiplin olarak da tanımlanmaktadır.⁽⁵⁾ Sağlık kurumlarında, verilerin kullanımı ve bilgiye dönüştürülmesinde yoğun olarak bilgisayar teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Bilgisayar otomasyonu, tıbbi ve finansal hizmetle ilgili çok miktardaki verinin bilgisayara dayalı bir enformasyon sistemi ile kayıt altına alınıp, işlenmiş bilgiye dönüştürüldüğü ve yine yönetim karar desteği ile tıbbi hizmetler için kullanılan bir hastane otomasyon sistemini kapsamaktadır.⁽⁶⁾ Sağlık kurumlarında uygulanmakta olan otomasyon çalışmaları başlangıçta evrak işlerinin azaltılması, nakit akışının ve yönetsel kararların iyileştirilmesini amaçlarken; zamanla ilgi alanı değişerek, hastanın tüm yaşamı boyunca tutulan her türlü bilgileri "Bilgisayar Tabanlı Hasta Kayıt Sistemleri" (BHKS) içerisine entegre edilmiştir. Hasta kayıtları, bir hastanın sağlık durumu ile ilgili temel bilgi deposudur ve bir şekilde sağlık hizmeti sunan veya alan herkesi yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle hastaya ait tüm verilere gereksinim duyulan her yerde, elektronik olarak erişilebilmesi amaçlanmaktadır.⁽⁷⁾ Gerektiğinde hızlı ve etkin bir tedavi görmek, tüm bireylerin en doğal beklentisidir. Bireylerin giderek daha bilgili, yüksek beklentili ve hareketli olduğu, kurumların ise giderek uzmanlaştığı bir ortamda, çeşitli basamaklardaki bakım hizmetlerinin entegre ve sürekli bir hizmetler bütünü olarak alınabilmesi de günümüz toplumlarının öncelikli talepleri arasındadır. Bireylerin daha sağlıklı kılınmaları veya hastaların daha iyi tedavi ve bakım görmeleri ancak yetkili sağlık çalışanlarının doğru ve eksiksiz sağlık bilgilerine gereken yerde ve gereken zamanda ulaşabilmeleri ile mümkündür.⁽⁵⁾ BHKS alanındaki gelişmelerin, sunulan sağlık hizmeti kalitesinin iyileştirilmesine büyük katkıları olmaktadır. Hasta kayıtlarının başlıca üç açıdan sağlık hizmetlerine katkısı vardır:⁽⁸⁾

- Sağlık personelinin verilere erişimini kolaylaştırarak sunulan sağlık hizmetinin kalitesini artırmaya yardımcı olur.
- Sunulan sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi için, klinik verilere elektronik ortamda erişime olanak vererek araştırma kolaylıkları sağlar.
- Personelin üretkenliğini iyileştirerek, hastane verimliliğini artırmakta ve maliyetleri düşürmektedir.

Hastanelerde bilgisayar destekli yönetim sistemlerinin kurulması; gerek tıbbi bilgi sistemlerinin, gerekse yönetsel bilgi sistemlerinin daha iyi organizasyonunu sağlamaktadır.⁽¹⁾ Hastanelerde bilgisayar sistemlerine geçmenin, hizmetlerin hızlandırılarak kalitenin yükseltilmesi, zamandan tasarruf edilmesi ve bilgiye eksiksiz ve anında ulaşma gibi etkileri de yadsınamaz. Bilgisayar sistemlerinin kullanımı sırasında, donanım ve yazılım kadar insan faktörünün de önemli bir bileşen olduğu görülmektedir.⁽¹⁾ Sağlık alanında artan bilginin depolanma, çoğaltılma ve üretilme ortamlarının -artan bilginin kâğıt üzerinde tutulmasının imkânsız hale dönüşmesiyle birlikte- bilişim teknolojileri üzerinde olması kaçınılmazdır. Sağlık ve tıp bilgisi öyle bir hızla artmaktadır ki, yeni bilgi işleme yöntemleri ve bilişim teknolojileri kullanmadan eski ve yeni bilgileri takip etmek, depolamak, düzenlemek ve istediğimiz bilgiye ulaşmak olası görünmemektedir. Bilişim teknolojilerinin sistematik kullanımı ile sağlık hizmetinin kalitesi artacaktır. Sağlık ve tıp bilişimi alanında kaliteli eğitimin öneminin anlaşılması sonucu ise, tüm dünyada iyi eğitim almış sağlık çalışanlarının etkisiyle sağlık hizmetinin niteliğinin ve verimliliğinin artması beklenmektedir.⁽⁹⁾

Günümüzde tıbbi kayıtları tutacak, arşivleyecek ve gerekli durumlarda kullanıcının hizmetine sunacak kişilerde, özel beceri ve yetenekleri geliştiren eğitim almış olma şartı aranmaktadır. Tıbbi sekreterler, sağlık kuruluşlarının birçok bölümlerinde görev almaktadırlar. Sağlık hizmetine duyulan ihtiyacın artması, kayıt işlemleri ve doküman yükünü de beraberinde getirmektedir.⁽¹⁰⁾ Sağlık hizmetinde veri ve bilgilerin işlenmesinin gerekliliği, kurumların yönetilmesinin ve hastaya yaklaşımın başarılı olması için kaliteli verinin önemi, kurumsal bilgi stratejisi ve eğitilmiş personelin gerekliliğini doğurmaktadır. Sağlık hizmeti veren kuruluşların artmasıyla birlikte, bu hizmete harcanan para miktarı artmış ve buna karşılık hastaların beklediği hizmeti alamaması, onları kaliteli hizmet arayışına itmiştir. Doğru teşhis, doğru tedavi, beklemeksizin ve güler yüzlü hizmet, temiz hastane, ferah bir ortam, uygun fiyat, vb. gibi hasta memnuniyetine dönük faaliyetlerin bütünü, sağlıkta kalitenin unsurları olarak değerlendirilebilir.⁽¹¹⁾ Konya ilinde, "yatakta tedavi kurumları" unvanına sahip 10 sağlık organizasyonunda yapılan "Sağlık Sektöründe Algılanan Hizmet Kalitesi ve Hastane Tercih Nedenleri Araştırması: Konya Örneği"nden, çarpıcı sonuçlar çıkmıştır. Genel olarak hastanede verilen sağlık hizmetleri dikkate alındığında hizmet alınan hastanenin tekrar tercih edilme ve başkalarına tavsiye etme durumunda, "kayıt işlemlerinin kolay ve hızlı gerçekleşmesi" faaliyetlerinden

Sağlık personeli yetiştiren eğitim kurumlarında "on parmak klavye tekniği" ve Türk diline uygunluğu nedeniyle sağladığı katma değerle F Klavye kullanımına önem verilmelidir. Sağlık kurumlarında on parmakla yazma ve kullanma yönteminin yaygınlaşmasıyla beraber hasta kayıt ve muayene gibi özellikle yazı ve veri giriş işlemlerindeki zaman ve emek kaybı büyük oranlarda azalacaktır.

memnun kalmadıkları görülmektedir. Son yıllarda sağlık sektöründe özellikle kayıt işlemlerinde yaygın bir biçimde kullanılan bilişim sistemlerine rağmen hastaların kayıt işlemlerinin kolay ve hızlı gerçekleşmediğini düşünmeleri anlamlıdır ve önemle dikkate alınmalıdır. Özellikle özel hastanelerde acil hizmet talep eden hastaların sağlık güvenceleri ile ilgili işlemlerin tamamlandıktan sonra ilgilenildiği konusunda önemli şikâyetlerle karşılaşmıştır. Bilişim sistemleri, altyapısını etkin bir biçimde yapılandırdığı halde, muayene olabilmek için beklenen süre, laboratuvar ve kayıt işlemlerinden kaynaklanan memnuniyetsizliği giderme konusunda hastanelerin yöntem değişikliğine gitmeleri zorunludur.⁽¹²⁾ Bilişim teknolojilerinin bu kadar geliştiği ve her tür sektöre bir katma değer kattığı bir çağda, hastaların rutin kayıt işlemleri için bekletilmesi, teknik hizmet kalitesi algılamasını olumsuz olarak etkilemektedir. Bilgiyi toplama, saklama, işleme, yeni bilgiler üretme ve üretilen bu bilginin paylaşımında büyük bir hız ve kolaylık sağlayan bilgisayar teknolojilerinde, veri girişini sağlayan en önemli öge "klavye"dir. Klavyenin etkili ve doğru biçimde kullanılması "on parmak yazı yazma tekniği" ile mümkündür. Bu yöntem, kişisel verimliliği büyük ölçüde arttırdığı gibi, buna bağlı olarak toplumsal verimliliğin artmasında da olumlu yönde katkıları olacaktır.⁽¹³⁾ "On parmak"la hızlı yazı yazabilmek için öncelikle dilimize uygun tasarlanmış olan, standart Türk Klavyesi (F Klavye) kullanımı tercih edilmelidir.⁽¹⁴⁾

Klavye

Klavye; üzerinde harf, rakam ve sembollerin bulunduğu, veri girmek için kullanılan tuşlar topluluğudur. Dünyada, klavyelerin oluşturulması konusunda bir standart bulunmamakta ve değişik dilleri konuşan toplumların ses, hece ve harf ayrıcalıklarına göre düzenlenmiş farklı klavyeler kullanılmaktadır. Ülkemizde iki tip klavye kullanılmaktadır. "F Klavye" ve "Türkçe-Qwerty (Q) Klavye".

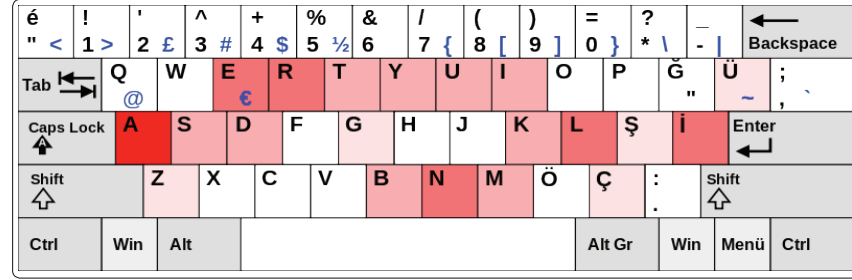
Q Klavye, ne İngilizce ne de başka bir dile uygun olarak geliştirilmiştir. Daktilografi makinelerinin icadı ile çabuk yazabilen ve herkesin kolay okuyabileceği standart yazıların yazılması amaçlanmaktaydı. Daktilonun mucidi olan Christopher Sholes,⁽¹⁵⁾ 1874 yılında makineyi icat ettiğinde, o zamanki klavye düzeni alfabetik sırayla dizilidir. Patent alarak ilk çalışan örnekleri ortaya koyduğunda, cihazın tasarımından kaynaklanan mekanik bir sorun ortaya çıkar.⁽¹⁶⁾ Basma hızı iyi ayarlanmadığı zaman, harflerin üzerinde bulunduğu kollar aynı anda havalanır ve birbirine takılır ve ne kadar hızlı yazmaya çalışılırsa, takılma yüzdesi daha da artar. Özellikle, peş peşe gelen ve aynı elin kullanıldığı durumlarda sorun daha fazla olur. Sholes,⁽¹⁵⁾ teknik olarak aşamadığı bu sorunu en aza indirmek için, kullanıcının hızlı yazmasını engellemeyi amaçlayan yollarını arar, bunun için de harflerin yerlerini olabildiğince karıştırarak, İngilizcede en çok kullanılan harfleri, parmakların en zor ulaşabileceği yerlere yerleştirmeyi uygun görür. Q Klavye adı verilen harf dizilimi bu şekilde ortaya çıkar (Şekil 1). On parmakla bakmadan yazma tekniğinin bilinmediği zamanlarda, klavye düzeni çok önem arz etmediğinden sürekli yazma sırasında en çok kullanılan harflerin birbirine takılmasını önlemek için birbirinden aralıklarla konulması, dağıtılması yoluyla sorun çözülmüş görünüyordu.

On parmakla bakmadan yazma tekniğinin gelişmesiyle birlikte, Q Klavyenin bu rastgele harf dizilimi İngilizce yazımı zorlaştırdığından İngilizceye uygun bir standart geliştirmek için Washington State Üniversitesinden Prof. Dr. August Dvorak,⁽¹⁷⁾ 1932 yılında İngilizcede çok kullanılan harflerin klavyenin en kolay ulaşılabilir yeri olan orta sırasına toplandığı bir klavye dizilimi önerir. Maliyet ve mevcut alışkanlıklar sebebiyle bu dizilim hayata geçemez. (Şekil 2).

F Klavye

Uluslararası Bilgi İşlem Federasyonu (INTERSTENO) Onursal Başkanı İhsan Yener, bilimsel temellere dayalı standart bir Türk Klavyesi geliştirilmesinin zorunluluğuna inanmış ve bu konuda 1946'dan itibaren çeşitli çalışmalar yapmıştır. 1955

Şekil 1: Qwerty (Q) Klavye

Şekil 2: Dvorak Klavyesi

Şekil 3: F Klavye

Şekil 4: F Klavyede parmakların yerleşimi

yılı itibarıyla de kendisinin başkanlığında, uzmanlardan oluşan bir komisyon ile birlikte; Türk Dil Kurumu sözlüğündeki toplam 30 bin kök kelimenin içinde hangi harften kaçar tane bulunduğunu tespit edip, istatistik haline getirmiştir (Tablo 1).⁽¹⁸⁾

Daha sonra eklentilerin kullanılma oranlarını da inceleyerek, parmakların fiziki güçleri ve hareket yetenekleri de değerlendirilerek, sol ele % 49, sağ ele % 51 oranında olacak şekilde Türkçe sözlerde çok sık kullanılan seslerin karşılığı olan harfler F Klavyede en kolay ulaşılacak yerlere serpiştirilmiştir. Bu düzenleme ile Türkçenin fonetik (harflerin ses değerleri) özelliğine de uygunluk bakımından, sesli harflerin yazılması sol ele bırakılmıştır. Parmaklara düşen yük oranları parmakların fiziki gücüne ve hareket yeteneğine uygun olarak saptan-

mış, gerçek yük klavyenin orta sırasına verilmiştir. Türkçede harflerin kullanılma oranları, ünlü-ünsüz ses ilişkileri, hece ve söz yapısı, parmakların kuvvet, yetenek ve işlevlikleri göz önünde bulundurularak üretilen F Klavye, bu özellikleri bakımından Türkçeye çok uygundur.⁽¹⁹⁾ Tanış'ın⁽²⁰⁾ yaptığı bir araştırmada; parmakların fiziksel güçleri ve hareket özellikleri göz önüne alınarak oluşturulan klavye daha başarılı olduğu vurgulanmaktadır. Bu bilimsel dizin, 20 Ekim 1955 tarihinde Standart Türk Klavyesi olarak resmen onaylanmıştır. 1963 yılında Gümrükler Kanunu, yurtdışından yapılacak ithalatta F Klavyeyi mecburi standart olarak kabul etmiştir.⁽²¹⁾

1955 yılında, kullanılmakta olan klavyelerin verimsizliği görünerek yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan F Klavye şu özelliklere sahiptir:

Tablo 1: Otuz bin Türkçe kelimenin ölçüt alındığı bir değerlendirme

A Harfi	26.323	E Harfi	16.308
K Harfi	13.542	İ Harfi	13.384
M Harfi	11.263	L Harfi	10.496
T Harfi	9.669	R Harfi	8.698

Tablo 2: F Klavye – Q Klavye karşılaştırması

	1955- F Klavye	1996- F Klavye	1996- Q Klavye
Üst Sıra	% 24.1	% 33.58	% 37.84
Temel Sıra	% 63,9	% 53.08	% 39.83
Alt Sıra	% 12.0	%13.34	% 22.33

Tablo 3: Ellerin yük oranı

	1955- F Klavye	1996- F Klavye	1996- Q Klavye
Sol El	% 49	% 41.30	% 42.78
Sağ El	% 51	% 58,70	% 57.22

• Parmaklar üst sıraya, alt sıraya göre daha rahat ulaştığından, yoğunluğu çok olan harfler temel sıra, üst sıra, alt sıra biçiminde,

• Türkçe sözcük yazımındaki bir sesli, bir sessiz bağlantısı göz önünde tutularak her iki elin parmaklarının birbiri arkasına sıra ile kullanılması olanağını vermek için bütün sesliler bir elde toplanmıştır. Az geçen sessizler de sol ele alınmıştır.

• Sağ el, sol ele oranla daha güçlü olduğundan, en çok kullanılan sessiz harfler sağ ele,

• Parmaklara düşen yük oranları, parmakların fiziki güçleri ve hareket yetenekleri göz önünde tutularak düzenlenmiştir.

• İşaret parmağı, serçe parmağına göre daha güçlü olduğundan, sık kullanılan harfler işaret parmağından serçe parmağına doğru sıralanmıştır.

• Bir el ile arka arkaya iki harfin yazılması oranı %10'dur.

• Bir parmak ile birbiri arkasına vurma oranı %1'dir.

• Verim artışı % 60'dır.

• Türkçedeki 29 bin 934 sözcükteki 183 bin 596 harf tasnif edilerek hazırlanmıştır.

1955 yılında kısıtlı imkânlarla yapılan araştırma ve istatistiklerin, bilgisayar ortamında yeniden yapılandırılarak daha geniş bir araştırma yapıp arada ne tür farkların olduğu ve F Klavyenin ne kadar bilimsel olduğunu tespit etmek üzere, 1996 yılında Doç. Dr. Işık Şifa Üstüner ve Güven Tanış'ın⁽²⁰⁾ yapmış olduğu ve 1996 Bilişim Fuarında bildiri olarak sunulan çalışmada; o yıllarda yapılan çalışmanın baştan savma olmadığı ve ne kadar bilimsel olduğu açıklanmıştır. Buna göre; 1955 yılında Türkçede geçen 29 bin 934 sözcükteki, 183 bin 596

harfin yüzde olarak yinelenme oranları ve 1996 yılında Türkçede geçen 250 bin 148 sözcükteki, 1 milyon 396 bin 651 harfin yüzde olarak yinelenme oranları karşılaştırılmış ve ilk yapılan çalışmanın ne kadar bilimsel olduğu kanıtlanmıştır (Tablo 2 ve 3).

Yapılan bir araştırmaya göre; F Klavyeyi 10 parmak yazan bir Türk ile Q Klavyeyi 10 parmak yazan Amerikalılara aynı İngilizce metin verildiğinde, Amerikalılar dakikada 32-35 sözcük yazarken; Türklerin 72 sözcük yazdıkları görülmüştür. Bu da F Klavyeyi, sadece Türkçe klavye olduğu için değil, bilimsel bir klavye olduğu için tercih edilmeli gerçeğini ortaya koymaktadır. Temmuz 2011'de Paris'te yapılan "Dünya Bilgisayar Klavye Şampiyonalarında", 30 dakikalık sürat şampiyonasında bir Türk genci, bir dakikada net 139 sözcük yazarak dünya şampiyonu olmuş ve yıllardır alınan şampiyonluklara bir yenisini daha eklemiştir. Türk dilinin fonetik özelliğine dayanarak, on parmakla yazma yöntemi için çok verimli bir standart Türk klavyesi var olduğu halde, Q Klavyeyi dünya standardı zanneden kullanıcılar, bilgisayar kullanımındaki verimsizliğin en büyük etkeni olmaktadır.⁽²²⁾

Sonuç

Sağlık kurumlarında verilerin kullanımı ve bilgiye dönüştürülmesinde yoğun olarak bilgisayar teknolojisinden yararlanılmakta ve sağlık hizmeti kalitesinin iyileştirilmesine çok büyük katkılar sağlamaktadır. Sağlık personeli yetiştiren tüm eğitim kurumlarında içerik ve sunumu nitelikli "tıp bilişimi" dersleri müfredatta yer almalıdır. Bu müfredatta yer alacak olan bilgisayar okur-yazarlığı dersinin faydaları nedeniyle "on parmak klavye tekniği" ile başlaması ve Türk diline uygunluğu nedeniyle sağladığı katma değerle F Klavye kullanımı ile bu eğitimin gerçekleştirilmesi daha uygundur. Sağlık kurumlarında on parmakla klavyeye bakmadan yazma ve kullanma yönteminin yaygınlaşmasıyla beraber hasta kayıt ve muayene gibi özellikle yazı ve veri giriş işlerindeki zaman ve emek kaybı büyük oranlarda azalacak, bu da hasta memnuniyetinde artışa neden olurken, kurumların tekrar tercih edilmelerine olumlu katkılar sağlayacaktır.

Kaynaklar

- 1) Koç E, Yıldırım P. Hastane Yönetim Sistemlerinde Bilgisayar Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Araştırma. Okan Üniversitesi, İstanbul, 2011, s.1.
- 2) Özcan I. Bilgisayar Destekli Hastane Yönetim Bilgi Sistemleri ve Örnek Olaylar. Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1993, ss.1-5.
- 3) Erden S, Gönen Y.Ö, Öztürk F.Ü. İş görenleri Motive Eden Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Örneği, 7. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kong-

resi Kitabı, Trabzon, 2008, ss.169-187.

4) Çakmak V, Çoğürçü İ, Duman H, Delen F. Yöneticilerin Büro Personeli olarak Çalışanlardan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 13(20): 2011, ss.65-73.

5) Musoğlu E, Kitapçı M.T, Çalıkoğlu T. İkibinli Yıllar Türkiye'sinde Sağlıkta Bilgi Stratejileri. TÜBİTAK, Ankara, 2001, s.6.

6) Oben K. Hastane Otomasyonu. Modern Hastane Yönetimi, İstanbul, 1998, s.15.

7) Alpkoçak A. Bilgisayar Tabanlı Hasta Kayıt Sistemleri ve İnternet. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2009.

8) Richard S. Dick, Elaine B. Steen and Don E. Detmer. The Computer-based Patient Record: An Essential Technology for Health Care. National Academic Press, Washington D.C. 1997.

9) Saka O, Gülkesen K.H. Tıp Bilişimi Eğitimi. Akdeniz Üniversitesi, TÜBİTAK, Ankara, 2001 s.91.

10) Yılmaz A, Bektaş G, İrban A. Sağlık Hizmetlerinde Tıbbi Dokümantasyon Ve Tıbbi Sekreterlik Mesleğinin Gelişimi ve Eğitimine Genel Bir Bakış. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2012, (Baskıda).

11) Morgil O, Küçükçirkin M. TOBB'in Sağlıkta Toplam Kalite Yönetimine Bakışı:1.Basamak Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi. Haberal Eğitim Vakfı, Ankara, 1995.

12) Zerenler M, Öğüt A. Sağlık Sektöründe Algılanan Hizmet Kalitesi ve Hastane Tercih Nedenleri Araştırması: Konya Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, 2007, s.18. s:5

13) Ünlü A. 26 Saatte On Parmak Öğreniyorum. Yelken Basım Yayın, Temmuz 2011, s.5.

14) Öztoprak M.T, Koç Ö. Klavye Teknikleri. Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2007, s.5.

15) <http://www.wikipedia.org/wiki/qklavye> (Erişim tarihi: 27.01.2012 00.33).

16) Bengü S. Özel Eğitimde F Klavyenin Önemi. <http://www.rehabilitasyon.com> .(Erişim tarihi: 24.01.2012)

17) Muhit E.O. F Klavyenin Tarihi. Pusula Dergisi, Deniz Harp Okulu, S.69, 2011.

18) Gönüllü H. F Klavyenin Öyküsü. Hürriyet, 30.11.2005.

19) Akalın Ş.H. Q Klavye Sorunu ve Bilgisayarlarda Türkçe Karakterler. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Türk Dili Dergisi, S.616, Nisan 2003, ss.353-356.

20) Tanış G. Klavye Teknikleri. Ankara, 2009, s.4.

21) "Bilgisayar Klavyesinin Teknik ve Bilimsel olarak F Klavye ile Bakmadan On Parmakla Kullanılması ile İlgili Rapor" Bilimsel Çalışma. İletişim ve Gelişmeleri Destekleme Demeği, İn-tersteno Türk Grubu Başkanlığı, İstanbul, 2009, <http://www.interstenturk.com> (Erişim tarihi:27.01.2012).

22) Sadi G. Bilgisayarda Hızlı Yazma Tekniği: F Klavye. Avcıol Basım Yayımları, 2011.